BASTERIA 40: 13-16, 1976

Schilden van Sepiella japonica aangespoeld bij Zandvoort

C.O. VAN REGTEREN ALTENA

Rijksmuseum van Natuurlijke Historie, Leiden

Op 29 november 1975 werden op het strand bij Zandvoort schilden van een Sepiide aangetroffen door T. Meijer, N. Mounoury en J.G.B. Nieuwenhuis. Daar zij niet wisten tot welke soort deze schilden behoorden, zonden zij het merendeel naar mij op. Met de monografie over Sepiidae door Adam & Rees (1966) had ik geen moeite om vast te stellen, dat het hoogstwaarschijnlijk schilden waren van *Sepiella japonica* Sasaki, 1929 (Adam & Rees, 1966: 128, pl. 39 fig. 228-231). Om zekerheid hierover te verkrijgen, stuurde ik de schilden op naar Prof.Dr. W. Adam te Brussel, die zo vriendelijk was mijn determinatie te bevestigen. Op fig. 1-6 vindt u afbeeldingen van het schild van deze *Sepiella*. Twee ervan zijn welwillend afgestaan aan het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden.

Deze soort komt voor in de Japanse en Chinese Zee en kan dus niet door de Golfstroom meegevoerd zijn. Daar de exemplaren zeer vers waren en zelfs nog kwalijk roken, mag men aannemen dat zij, nadat de dieren grotendeels opgegeten waren, overboord geworpen en daarna bij Zandvoort aangespoeld zijn.

In september 1956 werd door Lucas (1957) een schild van *Sepia dollfusi* Adam gevonden; deze inktvis komt voor in de Rode Zee en het Suezkanaal (Adam & Rees, 1966: 98). Lacourt (1974: 143-145; 1975)

1
2
3
4
5
6

maakte melding van de vondsten van schilden van *Sepia pharaonis* Ehrenberg bij Arcachon en op het strand bij de Langevelder Slag ten noorden van Noordwijk. *Sepia pharaonis* heeft zijn verspreidingsgebied in het Indo-Pacifische gebied, van de Rode Zee en Zanzibar tot Japan en Australië (Adam & Rees, 1966: 22). Van beide soorten is het zeer onwaarschijnlijk dat de schilden door de Golfstroom meegevoerd zijn, hoewel dat nooit bewezen kan worden. Maar evenmin kan het tegendeel bewezen worden en de vondst van de inwendige schelpen van *Sepiella japonica* maakt het zeer waarschijnlijk dat ook van deze soorten de schilden overboord zijn gegooid.

Ik begin nu ook de twijfelen of de vondst van *Sepia bertheloti* d'Orbigny wel betrekking heeft op schilden, die hier op natuurlijke wijze, dat wil zeggen met de Golfstroom, zijn terecht gekomen (Altena, 1971). Hoewel Prof.Dr. P. Korringa zei dat hij de mogelijkheid van consumptie op de Noordzee en overboord gooien van de resten uitgesloten achtte en het verspreidingsgebied van deze soort dichter bij Nederland ligt dan dat van de drie andere genoemde soorten, moeten wij nu ook wel in een andere richting gaan denken. Overigens hadden de schilden van *Sepia bertheloti* wel langer op zee rondgedobberd dan bijvoorbeeld die van *Sepiella japonica*, waar de erop vastgehechte zeepokken op wijzen. Aan de andere kant is dit geen bewijs voor een lange tocht, want de zeepokken waren heel jong.

Zeker anders ligt het bij *Sepia elegans* de Blainville en *S. orbignyana* Férussac, die volgens Adam & Rees (1966: 95, 88) voorkomen respectievelijk tot de Engelse zuidkust en Arcachon. Hun schilden kunnen dus wel degelijk met de Golfstroom meedrijven. Dat dit lang kan duren, bewijst o.a. de aanhechting van volwassen *Lepas pectinata* Spengler (Altena, 1937: 105). Zij spoelen dan ook sommige jaren in groter of kleiner aantal aan de Nederlandse kust aan. Misschien moet hier ook bij gerekend worden *Sepia bertheloti*, die zijn verspreidingsgebied heeft aan de Westafrikaanse kust, van Tenerife tot Angola (Adam & Rees, 1966: 57). *Sepia officinalis* L. is de enige Sepiide, die tot de Nederlandse fauna behoort en ieder jaar levend in onze kustwateren voorkomt.

Zo kunnen wij de hier aangespoelde schilden van Sepiidae in drie groepen verdelen. Ten eerste degenen die (vrijwel) zeker overboord zijn gegooid: *Sepia dollfusi, S. pharaonis, Sepiella japonica* en misschien *Sepia bertheloti*. Deze categorie is leuk voor verzamelaars maar de schelpen zijn ongeveer op een lijn te stellen met de kauri's, voornamelijk *Monetaria moneta* (L.), die men soms op Walcheren en andere

Fig. 1-6. *Sepiella japonica* Sasaki, Zandvoort, strand, 29.XI.1975. 1-3. Rugschild, onder, boven- en zijkant, ca. natuurlijke grootte. 4. Detail onderkant schild, X 4. 5. Detail bovenkant schild, X 4. Detail onderkant schild, ca. 1 cm boven het midden en ca. $\frac{1}{4}$ van de breedte van het schild, X 6.

plaatsen vindt (Jutting, 1955). Ten tweede soorten, die met de Golfstroom uit het Kanaal en van verder weg aan kwamen drijven: *Sepia elegans*, *S. orbignyana* en misschien *S. bertheloti*. Ten derde tenslotte de enige echt inlandse soort: *Sepia officinalis*.

Hierbij moet opgemerkt worden, dat nooit bewezen is dat de schilden van de soorten van de eerste categorie niet door de stroom zijn aangevoerd. Vandaar dat ik er tussen haakjes "vrijwel" bij heb gezet. Zelf ben ik ervan overtuigd dat de schilden van die soorten overboord zijn geworpen (met uitzondering misschien van die van *Sepia bertheloti*), maar dat blijft een persoonlijke mening.

LITERATUUR

ADAM, W., & W.J. REES, 1966. A review of the cephalopod family Sepiidae. – Scient. Rep. John Murray Exped. 11 (1): i-iv, 1-165.

ALTENA, C.O. VAN REGTEREN, 1937. Bijdrage tot de kennis der fossiele, subfossiele en recente mollusken, die op de Nederlandsche stranden aanspoelen, en hunner verspreiding. – Nwe. Verh. Bat. Gen. Proefond. Wijsbeg. Rotterdam (2) 10 (3): I-XII, 1-184.

——, 1971. Rugschilden van Sepia bertheloti aangespoeld in Nederland. – Basteria 35: 77-79.

JUTTING, W.S.S. VAN BENTHEM, 1955. Vondsten van tropische kauri's in Nederland. – Basteria 19: 1-6.

LACOURT, A.W., 1974. Quelques mollusques marins de la région d'Arcachon, France. – Basteria 38: 129-147.

——, 1975. Een vondst van Sepia pharaonis Ehrenberg, 1831, op het Nederlandse strand. – Basteria 39: 3-4.

LUCAS, J.A.W., 1957. Een nieuwe inktvis voor Nederland. – Zeepaard 17: 23-26.

SUMMARY

Shells of *Sepiella japonica* Sasaki were found on the beach near Zandvoort, washed ashore in a very fresh condition. The specimens may have been consumed on board of a ship and the shells subsequently thrown overboard, as this species lives in the Japanese and Chinese seas.

The Dutch Sepiidae are divided into three categories, viz., (1) those of which the shells certainly or practically certainly have been thrown overboard: *Sepiella japonica*, *Sepia dollfusi* Adam, *S. pharaonis* Ehrenberg, and perhaps also S. *bertheloti* d'Orbigny; (2) those of which the shells have been transported by the Gulf Stream: *Sepia elegans* De Blainville, *S. orbignyana* Férussac, and perhaps *S. bertheloti* d'Orbigny; (3) finally the only species that is really indigenous in the Netherlands: *Sepia officinalis* L.